

МАТВІЄВА СПАДЩИНА

З минувшини поліського села

Дмитриха-годувальниця

Під час народження панича Анджея померла його мати-пані. Тож немовляті потрібна була годувальниця. Вибір впав на кріпачку Горпину Дмитриху, яка в цей же час народила двійко малюків — близнят чи двійнят Настю і Дмитрика. Дмитрихою жінку нарекли через те, що чоловіка її звали Дмитром, а прізвище у подружжя було Бондарчуки. Кріпацька родина вже мала дітей-дочок Пріську, Оксеню і Марину (остання з них доводилась матір'ю згаданій вище Ганні Потапчук). Діти повсякчас були доглянуті, а сама Горпина виділялась вродою, охайністю та чистотою. Це і спричинило вибір пана Антонія, батька Анджея. Ясна річ, Дмитриха вигодувала паненя. Коли ж потреба у цьому відпала, Антоній подарував жінці свій матіївський маєток «Дзидзинок», а сам перебрався в Пустомити. Припало зазначене приблизно на середину XIX ст. В усякому разі так говорять селяни. «Дзидзинок», де поселилась з сім'єю Горпина, знаходився там, де нині стоїть хата Кіндрата Соломка. З часом рід Бондарчуків розрісся та пустив коріння у Мичеві, Малатині, Рівному, інших містах. Отож живі ще правнуки і праправнуки Горпини Дмитрихи та, як уже зазначалося, її онука Ганна Потапчук.

Викопали скарб — звели школу

На початку 20-х рр. минулого століття, після приєднання Західної України до Польщі, в Матіївці стали оселятися поляки. На цю ж пору припадає і зведення першої у селі школи. Ось як це було.

1934 р. кілька місцевих поліщуків, копаючи пісок, який затим мав піти на будівництво, виявили скарб — велику кількість срібних монет. Частину грошей, як і належало, здали в банк, а на решту вирішили звести у селі школу, якої тут ніколи не було, чого не скажеш про освічених людей, котрих у селі завжди вистачало. Це пояснюється тим, що за царату в Матіївці мешкав учитель, найнятий громадою. Він і дав освіту чималій кількості селян, заклав, так би мовити, основу.

Ходив сільський педагог від хати до хати та навчав дітей вдома. Кожен господар, який мав учнів-дітей, по чергово, на тижневий термін, надавав для навчання своє помешкання, куди сходилася решта матіївських школярів. Платня вчителю була невелика. Але селяни, крім грошей, виділяли йому одяг та столували.

Першу в історії Матіївську школу почали будувати 1936 р., а закінчили 1938-го. Позаяк грошей зі скарбу виявилось замало, то сільська громада вирішила зібрати від кожної хазяйської десятини землі по злотому. Проект передбачав відносно великі розміри споруди та просторі кімнати. На дошки для підлоги пішли дуби, що росли на цвинтарі. Щодо черепиці, то її привезли аж із Варшави. Звідти ж прибули і муляри, які виклали вісім грубок. Решту будівельних робіт виконували Тиміш Андрійчук, Михайло і Лукаш Тхоруки, інші селяни.

Школа ця стоїть у Матіївці й дотепер. Правда, черепицю, котра своєю вагою поламала крокви, 1976 р. довелось замінити шифером.

Будівництвом школи керував відставний польський капітан Ян Чайковський. Він же затим став першим її директором. З-поміж інших вчителів матіївці пам'ятають ще Марію Гушовську та Ядвігу Зимницьку.

Керівник школи і педагоги користувались у селі великою повагою та мали неабиякий авторитет. Цьому сприяли передусім дисципліна та високі вимоги до учнів під час учбового процесу.

Польської доби Матіївська школа мала п'ять навчальних класів, які відвідували понад 100 учнів.

Ян Чайковський спочатку квартирував у заможного господаря Лукаша Тхорука, з яким відтак подружився. Зарплатню директор отримував чималеньку, позаяк, окрім дружини та двох дітей, тримав ще й хатню робітницю-кухарку.

Першу в історії Матіївську школу почали будувати 1936 р., а закінчили 1938-го. Позаяк грошей зі скарбу виявилось замало, то сільська громада вирішила зібрати від кожної хазяйської десятини землі по злотому. Проект передбачав відносно великі розміри споруди та просторі кімнати. На дошки для підлоги пішли дуби, що росли на цвинтарі. Щодо черепиці, то її привезли аж із Варшави. Звідти ж прибули і муляри, які виклали вісім грубок. Решту будівельних робіт виконували Тиміш Андрійчук, Михайло і Лукаш Тхоруки, інші селяни.

Школа ця стоїть у Матіївці й дотепер. Правда, черепицю, котра своєю вагою поламала крокви, 1976 р. довелось замінити шифером.

Будівництвом школи керував відставний польський капітан Ян Чайковський. Він же затим став першим її директором. З-поміж інших вчителів матіївці пам'ятають ще Марію Гушовську та Ядвігу Зимницьку.

Керівник школи і педагоги користувались у селі великою повагою та мали неабиякий авторитет. Цьому сприяли передусім дисципліна та високі вимоги до учнів під час учбового процесу.

Польської доби Матіївська школа мала п'ять навчальних класів, які відвідували понад 100 учнів.

Ян Чайковський спочатку квартирував у заможного господаря Лукаша Тхорука, з яким відтак подружився. Зарплатню директор отримував чималеньку, позаяк, окрім дружини та двох дітей, тримав ще й хатню робітницю-кухарку.

Інтелігент Чайковський, ясна річ, виділявся з-поміж односельців високою освіченістю та багатогранністю вподобань — чудово володів німецькою мовою, дуже добре грав на скрипці, а у вільний час полюбляв столярувати. Як засвідчували старожили, стільці, столики, полиці роботи Чайковського мали добротний і водночас естетичний вигляд.

(Продовження. Поч у №№49-50).

На знімку: Я.ЧАЙКОВСЬКИЙ з дружиною. 1974 р.

